

Елин Пелин
Невеста Нена

Рано една есенна утрин из село се разнесе пронизителен женски писк. Из улиците тичаше като замаяна Нена, невестата на Кольо Загорче-то, боса, гологлава, с разскубана коса. Лицето и ръцете ѝ бяха оцапани с кръв, която извираше някъде от главата, течеше на широки браздулици по бледния образ и капеше по кирливата пазуха. Нена тичаше, реवेशе с всичка сила, с глас, задавен от сълзи, грозен, и викаше към всеки срещнат:

– Хорaaa, пребиха ме. Моя мъж ме преби. Здравето ми взема, господ душата му да вземе!

Хората се отбиваха плахо от пътя, гледаха я учудено и я окайваха.

Нена мина край черквата, прекръсти се, без да спира, прецапа с босите си крака воденичната вада и ревшката спря пред училището.

Беше много рано. Нямаше никой наоколо. Нена зариде сред буренялия двор, помисли нещо и бутна вратата.

– Учителю, прошение да ми напишеш. Кольо, мъж ми, ме утрепа.

Училището бе пусто и рева ѝ прозвуча още по-страшно в празния коридор.

Нена се върна и се обърна с безпомощния си плач към биволицата, която се чешеше на ъгъла.

– Олеле, боже, какво да правя!

Биволицата протегна влажната си муцуна към Нена, погледа я зачудено с големите си очи и продължи да се чеше. Две подранили дечица, облечени в изтъркани дрешки, с торби през рамо, мълчеливо ядяха хляб, клекнали до училищната стена. Като видяха разкъравената жена, те скокнаха уплашени.

Нена почна да трие кървавото си лице с широките ръкави на ризата и да нарежда още по-високо:

– Моя мъж ми здравето взема, господ душата му да вземе!

Децата погледаха, постояха и бързо избягаха зад училището.

Нена се повайка насам-натам и наду гайдата към къщата на помощника.

Той дялкахе нещо на дръвника и като видя Нена такава, остави работата си и я срещна чак на портата.

– Какво си тръгнала из село като клана-недоклана – назад! Не ща да ми плашиш децата!

– Олеле, чичо Симоне – зарева с всичка сила Нена, – моя мъж здравето ми взема, господ душата му да вземе!

– Мълчи, мълчи – викна чичо Симон. – Тю, какво гласище! Не викай толкова, не си в гората. Бил те – бил, мъж ти е, воля му е. Ако ше,

ще те бие, ако ще, ще те гали, пък ти си му жена – търпи! Като те е бил, не те е убил!

Стрина Симоница беше си подала главата из къщната врата и гледаше плахо. Чичо Симон ѝ подмигна да си влезе, но тя се престори, че не разбира, и продължи да гледа.

– Я влезни вътре, да не ядеш и ти дървото – подвикна ѝ строго мъжът и тя офейка, като че се изпари.

Невеста Нена престана да вика, но из гърдите ѝ се къртеха дълбоко подавени стонове:

– Как ще се живее вече, чичо Симоне! Викнете го, посъдете го. Всеки ден бой, бой – за нищо и за никакво. От желязо да съм, не мога утрая. Ще ме съсипе.

На пътя бяха се събрали вече купчина любопитни мъже, жени и деца.

– Хайде, хайде, невесто – подвикна помощника, – върви си, не мога да ти помогна. Иди при писаря, той по разбира законите.

Нена пак даде воля на душата си, отпусна глас и запищя към общината.

– Какво има, невесто? – посрещна я писаря пред канцеларията. Той бе спал вътре и сега току-що беше се умил и изтриваше с пешкир мокротото си лице.

– Мъж ми Кольо ме изеде, господин Панайоте. Прощение давам да го съдите – заговори на песен Нена, като извиваше продължително края на всяка дума.

– Къде ти е прощението? – попита сериозно господин Панайот, като метна пешкира на рамо и почна да закопчава ръкавите си.

– Те ми прощението – запя през сълзи Нена и наведе пред писаря разчорлената си коса, която бе слепнала от съсирена кръв. Господин Панайот турна очилата и прегледа внимателно раната.

– Бре, хубаво ти е пукнал кутлицата! С какво те удари?

– С климията ме удари, гръм да го удари!

– Я слушай, Панчо – обърна се господин Панайот към общинския пьдар, който току-що беше дошъл отнякъде, – намери малко вълна да ѝ запарим раната, че ще ѝ изтече мозъка.

– Очите да му изтечат – завика невеста Нена и доброволно наклони глава, докато писаря и пьдаря ѝ запаряха раната.

– Е, какво искаш, невесто? Ако искаш да се развеждаш, дай прошение до владиката – това е негова работа.

– Не искам да се развеждам – зарева Нена, – не искам, не искам.

Искам да го смъртите, да го поседите, да ме не бие вече!

– Ако го съдиш за побой, ще го затворят.

– Ааа – завика пак Нена, – не ща да го затворят. Кой ще гледа къщата? Не ща!

– Тогава иди при попа да ви помири. Той ви е венчал, той да ви съди.

Нена не чака повече. Тя зарева пак, мина край любопитно натрупаните около нея жени и без да ги погледне, съпроводена от шеги и насмешки, скриви към поповата къща.

Попа, гологлав и без расо, сипваше помия на два угоени шопара и им говореше галено, като ги чешеше зад ушите. Като видя Нена, кървава и разплакана, той я спря със суров глас:

– Къде си тръгнала ма? Я се погледни каква си!

– Олеле, отче – заплака и занарежда своята кратка история Нена. – При теб ида да ти се оплача. Кольо ме утрепа. Ти си ни венчал, ти да ни съдиш.

Сълзите ѝ затекоха обилно и правеха браздулици по засъхналата кръв на лицето ѝ. Тя се тръшна на земята и се сви като изгонено куче, завря лицето си в скута, хвана се за главата и зави като на умряло:

– Сирота аз, сирота! Каква ме орис постигна! Три годин става, как се ожених. Бял ден не съм видяла. Божичко, божичко! Дали съм грозна-омразна, дали съм клета бездетка, та ме е така намразил.

– Мълчи! Мълчи! Стига си вила. Какво съм ти крив аз, че те бил мъжът ти? Докато се вземахте, селото наопаки обърнахте с вашата любов, сега си дошла тук да цивриш. Махай се! Иди му искай прошка!

Попа хвана Нена за ръцете, изправи я на крака и я изтика из портата.

Нена се намери пак на пътя и не знаеше накъде да тръгне. Зад нея се чуваше лакомото мяскане на свинете.

Хорските сърца бяха корави, немилостиви. Никой я не разбра, никой я не утеши. Тя чу само укори и подигравки и ѝ се струваше, че е паднала в някакъв дълбок и тъмен кладенец, от който никога няма да излезе. Никой не попита нейното скръбно сърце защо я боли. Тя престана вече да плаче. Тя вече не усещаше и болката на счупената си глава. В душата ѝ имаше по-голяма рана и тя я болеше. Тая болка беше свила нейната млада изтощена снага на купчинка и в тая купчинка се беше събрало едно горчиво море, в което тя се давеше.

На пътя пак се струпаха любопитни хора, гледаха я отдалече, тюхкаха се и подмятаха шеговити думи. Милостиви жени я задърпаха,

заговориха с утеха, но Нена стоеше свита, като загубено куче, след което всеки хвърля камък. Стоеше неподвижна, сама самичка в целия свят, не вдигаше очи да погледне никого и стенеше задушено.

От големия орех пред поповата къща върху нея падаха едно след друго мъртви корави листа като замръзнали въздишки и я покриваха, но тя не трепна да ги отърси.

Отсреща се зададе мъжът й Кольо с голямо дърво в ръка.

– Още ли е тука оная магарица? – завика той. – Да си остави децата да плачат и да скита по улиците като луда.

Като го видя, Нена пак почна да пици и да нарежда:

– Кольо, Кольо, как ще се, Кольо, живее! Ако не те е срам от хората, не те ли е грях от бога!

Кольо я хвана за плитката и я задърпа.

– Хайде, прибирай се дома, не ставай за смях на хората.

Той я бутна напред и я подкара с дървото като овца.

– Брей, Кольо – обади се една стара жена, – не бий булката си – бога биеш.

– Защо да я не бия? Жена ми е. Моя жена – изръмжа Кольо и скри-ви подир невестата си към къщи.

КРАЙ

© 1905 Елин Пелин

Публикуван за пръв път във в. Вечерна поща, VI, бр. 1512, 28 октомври 1905 с подзаглавие „Разказ“ и подпис Елин Пелин. Във Вечерна поща на С. С. Шангов редактор на литературния отдел по това време е Симеон Радев. По негова покана Елин Пелин дава тук два фейлетона и три разказа. Разказът „Невеста Нена“ не е включен в Разкази, т. II, 1911, нито в следващите издания на същия том. Основно преработен, написан почти наново, той е публикуван от автора повторно в Развигор, II, бр. 53, 11 февруари 1922. Върху тоя текст Елин Пелин прави нови многобройни поправки и включва разказа в СИ¹, 1938. Промените биха могли да се видят само при съпоставяне на цялостния текст на трите редакции.

Сканиране, разпознаване и редакция: Ивет Костова, 2008

Публикация:

Елин Пелин. Съчинения, том I – Разкази 1901–1906

Редактор: Светла Гюрова

Издателство „Български писател“, 1972 г.

ДПК „Димитър Благоев“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5272>]

---

1. Съчинения на Елин Пелин. Под редакцията на Т. Боров, С., к-во „Хемус“, т. II, 1-о изд. 1938